

Projektbeskrivelse: Afdække og arbejde med nye roller på biblioteksområdet.

Udvikling af nye funktioner på folkebibliotekerne – hvilke roller og kompetencebehov sætter det på dagsordenen

Folkebibliotekerne befinder sig i en markant udvikling og omstilling i disse år. På den ene side er der en række opgaver og funktioner, der svinder ind, og på den anden side tegner der sig nye opgaver og funktioner.

Baggrund for projektet

Projektet er et §6-projekt, der er aftalt mellem KL og HK Kommunal. Baggrunden for projektet er, at parterne sammen vil:

- Opnå en opdateret viden om nye funktioner på folkebiblioteket, og hvilke arbejdsopgaver og roller de peger på.
- Efterfølgende vil parterne formidle denne viden i form af ”hjælp-til-selvhjælp” materiale til brug i kommunerne.

Mange kommuner og biblioteker er langt med at gentænke det fysiske folkebibliotek. Det er en udbredt opfattelse, at det fysiske bibliotek har et potentiale og en fortsat berettigelse. Afsættet for disse overvejelser er imidlertid ofte en begrebsramme med udgangspunkt i fire-rums-forståelsen: læringsrummet, møderummet, inspirationsrummet og det performative rum. Udviklingen kan bl.a. karakteriseres ved følgende træk:

- Funktionerne omkring det traditionelle bibliotek svinder ind som følge af digitaliseringen og som følge af, at mange borgere bliver stadig mere vidende og selvhjulpne. Udlånstallet falder, mens besøgstallet ligger rimeligt stabilt.
- Samtidigt har mange folkebiblioteker fået en fremskudt borgerservicefunktion og en understøttende funktion i forhold til introduktion af digitale selvhjælpsløsninger. Nogle kommuner vælger desuden

Den 21. august 2014

Sags ID: SAG-2013-07271
Dok.ID: 1829028

JSP@kl.dk/hkm
Direkte 3370 3252
Mobil 2947 2313

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1/6

at samle flere kulturinstitutioner under samme tag eller i klynger for at skabe synergi mellem funktionerne. Grænserne bliver således mere flydende.

- Brugen af frivillige vinder indpas på folkebiblioteket – akkurat som det vinder indpas på mange andre velfærds- og serviceområder. En undersøgelse fra november 2013, foretaget blandt 59 kommuner viser i store træk, at: 2 ud af 3 biblioteker har frivillige tilknyttet biblioteket, at den frivillige indsats anslås at udgøre 2 % af den samlede arbejdskraft på folkebiblioteksområdet, at de frivillige varetager opgaver i relation til især IT-cafeer og lektiecafeer samt organisering af arrangementer, mens de kun i mindre grad varetager praktisk hjælp, biblioteksopgaver samt koordinering af frivillige. Nogle steder samarbejder man med frivillige organisationer.
- I stigende omfang er signalet over for borgerne over en bred kam bevidst inviterende, lyttende og opsøgende inden for en fællesskabsramme. Man vil gerne borgerne og man vil gerne facilitere borgernes fællesskab. ”Aktivt medborgerskab” og ”samskabelse” er nogle af de nye nøgleord.

Sammenfattende tegner der sig et billede af en omstilling, hvor der i stigende grad bliver behov for funktioner som ’værtsskab’, vejledning og vejvisning, samt kontakt og samarbejde med de frivillige.

Der tegner sig et behov for et personale, der på en venlig, opmærksom, praktisk og dialogpræget måde evner at udfylde rollen som vært, facilitator og tovholder på en merværdi-givende måde.

Projektet vil have særlig fokus på nye funktioner og roller. Hvilke opgaver og kompetencebehov sætter det på dagsordenen?

Formål

Projektet har til formål:

- For det første at afdække hvilke kompetencebehov udviklingen skaber på landets biblioteker samt forslag til, hvilke ledelsesinitiativer det peger på.
- For det andet at udvikle et ”hjælp-til-selvhjælps”-materiale, der kan anvendes i kommunerne/på bibliotekerne til afholdelse af eksempelvis temadage og kursusforløb.

Målgruppe

Projektets målgruppe udgøres af folkebiblioteksansatte, hvis arbejdsfunktioner ændres i lyset af den aktuelle udvikling. Projektet tager udgangspunkt i

alle faggrupper på biblioteket, dog vil den primære målgruppe være det administrative personale. Endelig er lederne på området også en vigtig målgruppe.

Resultater og succeskriterier

Projektet har følgende succeskriterier:

- I projektets første faser gennemføres en vidensindsamling, der beskriver den aktuelle udvikling på området, specielt med fokus på de nye funktioner som 'værtsskab', vejledning og vejvisning, samt kontakt og samarbejde med de frivillige.
- Ved projektets afslutning er der udarbejdet konkrete produkter, der understøtter, at kommunerne kan bringe produkterne i anvendelse og afholde aktiviteter, der understøtter kompetenceudviklingen.
- Ved projektets afslutning er projektets resultater formidlet til bibliotekslederne og blandt medarbejderne via KL's og HK's fagblade og netværk.

Tids- og handleplan

Projektet gennemføres i løbet af 2014/15.

2. og 3. kvartal 2014

Fase 1: Vidensgrundlag og beslutningsgrundlag på plads

- 3 møder i arbejdsgruppen med analysearbejde mellem møderne.
- Desk research påbegyndes i 2. kvartal og afsluttes i 3. kvartal. Projektet opsummerer – i et arbejdspapir på 6-8 sider – den seneste og mest aktuelle viden på området (4-6 rapporter, analyser, udviklingsarbejder mv.).
- Arbejdspapiret skal bl.a. opsamle viden ift. succesfulde/mindre succesfulde opgaver og funktioner, der omtales i relation til 'nye roller'.
- Arbejdspapiret skal bl.a. opliste faktorer, der hhv. hæmmer og fremmer omstillingen.

4. kvartal 2014

Fase 2: Kvalificering af vidensgrundlag via fokusgruppeinterviews og workshops

- 2-3 møder i projektarbejdsgruppen.

- Der gennemføres 3-4 fokusgruppeinterviews. Formål er at kortlægge, hvilke nye opgaver, roller og kompetencebehov, der bliver aktuelle for at udfylde de nye funktioner som 'værtsskab', vejledning og vejvisning, samt kontakt og samarbejde med de frivillige. Parterne udvælger nogle kommuner/biblioteker, som allerede er godt i gang med at arbejde med/udgør spydspidsen i.f.t. de nye funktioner, som "værtsskab" vejledning og vejvisning samt kontakt og samarbejde med de frivillige, og hvordan de relaterer til kerneopgaven(erne) for et bibliotek og kan bidrage med deres erfaringer. Viden fra fokusgruppeinterviews skal danne baggrund/case for de to efterfølgende workshops.
- Afholdelse af en workshop for de deltagende kommuner og andre relevante samarbejdspartnere med viden og erfaring med tværfagligt arbejde, m.h.p. at kvalificere resultaterne.
- Afholdelse af en workshop (øst/vest) med deltagelse af i alt 15-20 deltagere fra 10-15 kommuner. Deltagerne rekrutteres efter relevans og baggrund. Eventuelt inviteres også enkelte deltagere fra beslægtede områder, der kan bidrage med inspiration for projektet. Workshopen sætter fokus på opgaver og funktioner og på kompetencebehov samt relevante slutprodukter (se mere nedenfor under metode).

1. kvartal 2015 Fase 3: Udvikling af "Hjælp-til-selvhjælps"-materiale

- 2-3 møder i projektarbejdsgruppen. På et af møderne præsenteres resultaterne og overvejelser for uddannelsesinstitutioner (COK og Professionshøjskolen Metropol), der varetager biblioteksassistentuddannelsen.
- Projektet udvikler med professionel bistand et eller flere *slutprodukter*, der kan anvendes efter "hjælp til selvhjælp"-konceptet på lokale personalemøder, seminarer, udviklingsprojekter mv. Det være sig en animationsfilm, power-points, brug af sociale medier osv.
- Evt. indlægges en form for pilot-test af materialet i en kommune eller lign.

1. kvartal 2015

Fase 4: Formidlingsaktiviteter samt evaluering

Projektets materialer og resultater osv. formidles til målgruppen for projektet. Formidlingen sker til biblioteksledere og medarbejdere via parternes

hjemmesider, samt organisationernes nyhedsbreve, medlemsblade og netværk.

Der gennemføres en almindelig partsevaluering.

Organisering

Projektledere Helle Mikkelsen, KL og Bettina Chimera, HK Kommunal.
Projektmedarbejdere Jakob Sloth Petersen, KL og Helle Mylund Jakobsen.

Styregruppen for projektet er Fremfærd Bruger. Det overvejes endvidere at nedsætte en følgegruppe med repræsentanter fra HK, BCF og Bibliotekarforbundet.

Metode

Projektet vil indsamle viden om fremtidens roller på folkebiblioteksområdet via forskellige kvalitative metoder. Projektet tager udgangspunkt i et litteraturstudie og 3-4 fokusgruppeinterviews. Derefter holdes 1-2 workshops.

- *Desk research* gennemføres – med særlig fokus på nye funktioner, roller og kompetencebehov.
- *Screening af biblioteksområdet*: Fokusgruppeinterviews med ledere og medarbejdere fra 3-4 folkebiblioteker, som er foregangsbiblioteker inden for området. Vi udvælger nogle kommuner/biblioteker, som allerede er godt i gang med at arbejde med/udgør spydspidsen i.f.t. de nye funktioner, som ”værtsskab” vejledning og vejvisning samt kontakt og samarbejde med de frivillige, og hvordan de relaterer til kerneopgaven(erne) for et bibliotek og kan bidrage med deres erfaringer. Der udarbejdes en spørgeguide, som tager udgangspunkt i at afdække nye funktioner, roller og kompetencebehov. Fokusgruppeinterviews afholdes både som virksomhedsbesøg og/eller supplerende som telefoninterviews.
- *En workshopdag* med de involverede kommuner/biblioteker, samt andre relevante samarbejdspartnere bl.a. for at kvalificerer resultaterne fra interviewene forud for den afsluttende workshopdag i en bredere kreds
- *En workshop-dag* med deltagelse af både ledere og medarbejdere, der arbejder med de nye funktioner fra ca. 10-12 folkebiblioteker. Sammensætningen af deltagerkredsen fastlægges af parterne – med fokus på at opnå en relevant repræsentation, herunder også med folkebiblioteker/kommuner, der ikke har deltaget i fokusgruppeinterviewene og som vurderes at kunne bidrage med viden og vinkler på nye roller, nye kompetencebehov og udformning af slutprodukt. Dagene afholdes som to halve dage. Formålet med dagene er:
  - At opnå mere viden om udviklingen på biblioteksområdet mhp. hvilke *nye roller og funktioner* personalet skal udfylde. Der

kan fx indledes med et kort oplæg af en relevant forsker/vidensperson, efterfulgt af inddragelse af deltagerne.

- At afdække, hvilke *nye kompetencebehov* de nye medarbejderroller og -funktioner evt. afføder.
- At konkretisere, hvad der skal til for at *udvikle medarbejdernes kompetencer* i den ønskede retning.
- At modtage input til, hvordan et *slutprodukt* kan udformes, så det mest muligt understøtter kompetenceudviklingen (hjælp-til-selvhelp-materialet).